

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 219/06-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. júla 2006 predbežne prerokoval sťažnosť P. V. N., N., zastúpeného JUDr. D. B., T., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 66/04 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. V. N. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. mája 2006 doručená sťažnosť P. V. N. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 66/04.

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ sa na základe žaloby zo 16. marca 2004 domáhal na okresnom súde proti žalovanej obchodnej spoločnosti (ďalej len „žalovaná“) vydania platobného rozkazu na zaplatenie sumy 447 303,60 Sk s príslušenstvom zastávajúc názor, že žalovaná neoprávnene zadržala vystavenú faktúru za zhotovenie diela, ktoré jej bolo riadne a včas odovzdané.

V sťažnosti je ďalej uvedená chronológia úkonov, ktoré okresný súd v právnej veci sťažovateľa urobil v období od 19. mája 2004 (vydanie platobného rozkazu) do 20. marca 2006 (keď bolo sťažovateľovi doručené upovedomenie o odročení pojednávania nariadeného na 22. marec 2006 na neurčito z dôvodu doplnenia znaleckého posudku).

Sťažovateľ v sťažnosti analyzuje napadnutý postup okresného súdu aj z hľadiska kritérií, ktoré ústavný súd v zmysle svojej stabilnej judikatúry zohľadňuje pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. V súvislosti s tým sťažovateľ pripúšťa, že okresný súd v napadnutom konaní síce koná, ale podľa jeho názoru „... *neefektívnym a neprimerane zdĺhavým postupom. Tým zbytočne už viac ako 2 roky vyvoláva stav právnej neistoty*“.

Sťažovateľ tvrdí, že zdĺhavým a neefektívnym konaním okresného súdu je porušované jeho označené základné právo „... *a v danej veci neexistuje možnosť preskúmať tento zásah iným spôsobom*...“. Z toho vyvodzuje, že právomoc ústavného súdu konať o tejto sťažnosti je dostatočne preukázaná.

Vzhľadom na to sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní jeho sťažnosti a jej prijatí na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, zaručené ustanovením článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 10 Cb 66/04 bolo porušené.

Prikazuje sa, aby Okresný súd Považská Bystrica vo veci vedenej pod sp. zn. 10 Cb 66/04 konal.

Súd priznáva sťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 3 Ústavy SR finančné zadosťučinenie vo výške 200.000,- Sk.“

Sťažovateľ zároveň žiadal, aby mu ústavný súd priznal úhradu trov konania.

Priznanie požadovaného finančného zadosťučinenia odôvodňuje sťažovateľ pretrvávajúcim stavom právnej neistoty, ako aj obavou, „že ak aj po tak dlhej dobe od začiatku konania dôjde k jeho skončeniu pred prvostupňovým súdom, bude výkon rozhodnutia ohrozený“.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa tohto ustanovenia návrhy, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy,

návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Odmietnuť môže aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd so zreteľom na citované ustanovenie zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním. V nadväznosti na to ústavný súd vo výzve zo 6. júna 2006 upozornil právnu zástupkyňu sťažovateľa na skutočnosť, že v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní pred všeobecným súdom, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje preukázanie využitia právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého mal sťažovateľ právo podľa § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov [platného do 31. marca 2005 (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“)] a od 1. apríla 2005 podľa § 3 ods. 7 a § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“). Súčasne ju vyzval, aby mu predložila dôkaz o splnení predmetnej povinnosti, t. j. o podaní sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi prvostupňového súdu.

Na uvedenú výzvu právna zástupkyňa sťažovateľa odpovedala podaním doručeným ústavnému súdu 28. júna 2006, ktorým mu oznámila, že v predmetnej veci písomnú sťažnosť orgánu štátnej správy súdu podľa zákona o štátnej správe súdov, resp. podľa zákona o súdoch nepodalala.

Ďalej okrem iného poukázala na to, že „Podľa môjho názoru občianske súdne konanie, ktoré trvá tak dlho ako predmetné konanie vedené na Okresnom súde v Považskej Bystrici bez právoplatného rozhodnutia, treba považovať už len so zreteľom na samotnú dĺžku konania za nezlučiteľné s imperatívom ustanovenom v čl. 48 ods. 2 Ústavy. Táto zdĺhavosť konania totiž v princípe predlžuje stav právnej neistoty dotknutých osôb do tej miery, že ich právo na súdnu ochranu sa stáva iluzórnym a teda ho ohrozuje vo svojej podstate. Sťažovateľ v dôsledku vzniknutej situácie stráca dôveru k princípom právneho štátu.

V danom prípade sa teda jedná o osobitné prietahy konania spôsobené neefektívnym a nehospodárnym konaním okresného súdu, nie prietahy spôsobené nečinnosťou. V prípade, ak by sťažovateľ využil zákonnú možnosť sťažnosti v zmysle zákona č. 80/1992 Zb. alebo zákona č. 757/2004 Z. z., by i tak nedošlo k účinnej náprave vzniknutého stavu. Predseda príslušného súdu nemôže nariadiť konajúcemu sudcovi, že má vo veci rozhodnúť, jednalo by sa o porušenie zásady sudcovskej nezávislosti. Sudcovská nezávislosť a nestrannosť znamenajú aj nezávislosť a nestrannosť každého jednotlivého sudcu.

V zmysle § 64 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. je účelom sťažnosti zistiť či v danej veci boli prietahy v konaní alebo porušenie zásad dôstojnosti súdneho konania a odstrániť zistené nedostatky. Predseda príslušného súdu by mohol nariadiť ako nápravu prietahov v konaní, aby príslušný sudca vo veci konal. Nemôže mu však nariadiť, kedy má vo veci rozhodnúť. Sudkyňa okresného súdu v danej veci konala. Nariad'ovala pojednávania, vypočúvala svedkov, nariadila znalecké dokazovanie, vypočúvala svedkov, znalcov aj nad rámec navrhovaných dôkazov. Nebol preto dôvod na podanie sťažnosti predsedovi súdu. Sudkyňa však konala neefektívne. To je dôvod pre ktorý sťažovateľ uplatnil svoje práva na ústavnom súde“.

Právna zástupkyňa sťažovateľa argumentovala taktiež poukazom na to, že vo viacerých veciach prejednaných ústavným súdom nebolo potrebné podanie sťažnosti predsedovi príslušného okresného súdu a napriek tomu boli tieto sťažnosti prerokované a bolo im vyhovené. V súvislosti s tým uviedla ako príklad sedem spisových značiek konaní vedených pred ústavným súdom, v ktorých podľa nej išlo o takýto prípad. V nadväznosti na to vyslovila názor, že „... nie je dôvod na odmietnutie podania iba z dôvodu,

že sa sťažovateľ neobrátil na predsedu súdu. Každý má totiž v zmysle § 48 ods. 2 Ústavy právo, aby sa jeho vec prejedнала bez zbytočných prietáhov. Odškodnenie za porušenie tohto ústavného práva nemôže byť podmieňované uplatnením sťažnosti u predsedu súdu, ktorý nemôže sudcovi nariad'ovať ako má vo veci konať“.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Preto ústavný súd o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré mal do 31. marca 2005 k dispozícii podľa zákona o štátnej správe súdov a v súčasnosti podľa zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle citovaných zákonov zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietáhov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietáhov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní (...)“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“.

Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním sťažností zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky“.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Postup sťažovateľa v okolnostiach prípadu nemožno podľa ústavného súdu považovať za splnenie požiadavky namietania prietáhov v konaní u orgánu štátnej správy súdov. V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že „povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, porušenie ktorých sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, tiež vyžaduje, aby sťažovateľ konal v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia. Nekonanie týmto spôsobom alebo chyba pri vyžadovanom postupe má za následok nesplnenie sťažovateľovej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv“ (III. ÚS 44/03).

Ústavný súd opierajúc sa o svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 44/03, II. ÚS 7/04, II. ÚS 107/04) dospel k záveru, že vzhľadom na okolnosti prípadu niet dôvodu predpokladať, že by využitie sťažnosti podľa § 17 a nasl. zákona o štátnej správe súdov, resp. podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch neumožnilo v danej veci účinnú ochranu základného práva sťažovateľa priznaného mu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd preveril aj všetky sťažovateľom uvádzané právoplatne skončené konania, v ktorých malo byť podľa jeho tvrdenia napriek nepodaniu sťažnosti orgánu štátnej správy súdov vo veci samej sťažovateľom vyhovené, a zistil, že toto tvrdenie sťažovateľa nezodpovedá skutočnosti. S výnimkou dvoch konaní bola v ostatných prípadoch pred podaním sťažnosti ústavnému súdu využitá sťažnosť na prietahy v konaní podľa zákona o štátnej správe súdov, resp. zákona o súdoch. V spomínaných dvoch konaniach, v ktorých ústavný súd trval na splnení predmetnej podmienky, išlo v jednom prípade (IV. ÚS 196/05) o opakovanú sťažnosť po tom, keď všeobecný súd nekonal napriek právoplatnému nálezu ústavného súdu, ktorým mu uložil konať vo veci bez zbytočných prietahov, a v druhom prípade (I. ÚS 133/05) išlo o konanie, ktoré v čase doručenia sťažnosti trvalo 17 rokov. Z toho dôvodu považuje ústavný súd uvedenú argumentáciu sťažovateľa za nenáležitú.

Keďže ústavný súd z obsahu sťažnosti, z jej príloh a ani z vyjadrenia právnej zástupkyne sťažovateľa nezistil, že by k nesplneniu podmienky prípustnosti sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde došlo zo strany sťažovateľa z dôvodov hodných osobitného zreteľa, odmietol jeho sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľa.

Ústavný súd záverom pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení zákonom všetkých predpísaných náležitostí sťažovateľ v tejto veci v prípade

zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu v nej dochádza k zbytočným prierahom, predložil ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2006